וקסבר אביי ידו כידה. מדלאוקי פלוגתייהו בנפלו לה (כ) תמתיו ואפי' הכי לבית הלל נכסים במחקתן קסבר אביי נשואה ידו כידה ולא יומר הלכך כשמת ואין ליבם בה אלא זיקה ידו גרועה מידה ונכסים במחקתה ובית שמאי פליגי ואמרי נשואה ידו עדיפה מידה וכשמת יד היבם כידה ויחלוקו. ובכתובות בהכותב (דף פג.) נמי פליגי אביי ורבא דקאמר אביי ידו כידה ורבא אמר ידו עדיפה מידה ואמרינן התם נפקא מינה לשומרת יבם: **דידו עדיפא מידה.** ואפילו בית הלל מודו דשקלי יורשי הבעל בנכסים: הכי גרסינן **אלא לידי ולידי דנפלו לה כשהיא שומרת יבם ריש"א דלא עבד בה מאמר.** קודם שנפלו לה הנכסים הלכך זיקה לא מהניא ולא מידי בנכסים: **וסיפא דעבד בה מאמר.** ובית שמאי לטעמייהו דאמרי מאמר קני כפרק ארבעה אחין (לעיל כט.) בית שמאי אומרים אשתו עמו כו' וב"ה לטעמייהו דאמרי לא קני: **וקסבר רבא.** קנין מאמר לב"ש קני כדאי אריסה וכספק נשואה. כלומר אע"ג דב"ש (ג) ודאי אריסה משוי לה לדמות בגרת אחותה משום אחות אשה כדקתני אשתו עמו מיהו לא כודאי נשואה משוי לה למיקני יבם טולה ירושה דילה אלא כספק נשואה ויחלוקו: **כוותיה דאביי.** דסיפא כדנפלו לה כשהיא תחת הבעל: **דקשיא מסה.** לקמן מפרש: **ויולאין מרשות הבעל.** כשמתה. אלמא דנפלו לה תחת בעלה: **אדמיפלגי בגופה.** של קרקע ולאחר מיתה: **ליפלגו בחייה ולפירות.** הואיל וטעמא משום דידו כידה: **ומו לא מידי.** אין להשיב על כך דודאי דיקא כוותיה וקשיא ליה מתה: **שמגרשה בגט.** ולא בעי חליצה: **ומחזירה.** אם רצה ולא מיתסרא עליה: **ויבמה.** אע"פ שלקחה קרי ליה ויבמה: **ואימא הכי נמי.** אכולה מילתא קאי: **ולקחה לו.** ויבמה מלי למכתב למה לי דכתיב לאשה ש"מ הרי היא כאשתו. ויבמה מי לכדרבי בפ"ק (לעיל דף ח.) לאסור לרות וערות מי לכדרבנן ויבמה בעל כרתה: **אשה הקנו לו.** ליבם: **מן השמים.** ולא שיעבד נכסיו לכתובתה ויכול למוכרן בכל עת שירצה: **ואי לית לה מראשון.** דלית ליה נכסים: **מתני' מצוה בגדול.** מוהיה הנכנס (דברים כה): **לא רצה כו'.** מפרש בגמ': **תלה בקטן.** קטן ממש: **ובגדול.** (ד) שהיה גדול האחים במדינת הים ויש לו אח כאן הגדול מן האחין שלפניו ותלה גדול האחין שלפניו כי לומר המתינו לו שהוא גדול ממני שמא ייבם אותך. והכי מוכח בגמ' דאמרי' ת"ש ובגדול עד שיבא ממדינת הים אין שומעין לו ואי ס"ד חלינת גדול עדיפא אמאי אין שומעין לו נינטר דלמא אחי יחליץ אלמא אחמו שבמדינת הים גדול שבכל האחין הוא: **עליך מצוה.** שאע"פ שאחיך שבמדינת הים גדול ממך כיון דאתה גדול האחין שלפניו מצוה דשהיין מצוה לא משהינן והכי מפרש בגמרא: **גמ' ביאת קטן וחלינת גדול.** גדול רוצה לחלוץ וקטן [ממנו] רוצה ליבם. והאי קטן ולאו בר חליצה וייבום הוא שמא ימלא סרים ואפי' מאן דלא חיים למיעבו וקטן מותר לייבם הכא ודאי סוגיא דשמעתין מוכחת דלאו קטן ממש הוא מדקפיץ לקמן תלה בקטן עד שיגדיל ושני ליה שהיי מצוה לא משהינן אלמא בקטן ממש כיולאו מודי: **במקום גדול ביאת קטן ולאו כלום הוא.** דהא מצוה לגדול רמיא: **אלא לחלוץ וקאמי מהלכין על כל האחין.** אולי ייבמה: **ואמאי מחזרין אצל גדול.** לי אמרת בשלמא דכל לא רצה ורצו דמתמיהין לייבום קאי לכהי מחרין אצל גדול דכיון דכולהו בעו למיחלץ ואיהו נמי בעי למיחלץ מיהו קדים אלא אי אמרת אפילו מיחלץ לא בעי אמאי מחזרין אצל גדול פשיטא דלמכפייה למיחלץ ונכפיון לדידהו ולא נטרח ד"ל כולי האי: המתם

וספק נשואה להלוק בנכסים. לעיל פ' ד' אחין (דף כט: וספ) גרס רבה גבי מאמר לב"ש נישואין עושה או אירוסין עושה דמתון תשובתו ממנע דמודה דאין יורשה: **אע"ג** דקשיא מתה. לרבא ניחא דדוקא לאחר מיתה מהני מאמר לחלוק בנכסים אבל מתיים לא דהוית לה אחיי ולאיהו ספק ומ"מ לא בעי ריש"א לאוקמי בעבד בה מאמר דמשום דהוית אחיי ולאי אין נראה לרבא דתמכור לכתחלה לכהי מוקי לה בלא עבד בה מאמר אע"ג דלרבה דלעיל מוכרת לכתחלה משום האי טעמא משום דהוית אחיי ולאי רבא לית ליה האי סברא. בהלכות פסוקות דרב יודאי גאון פסיק כאביי *דרב פפא בתראה קאי כוותיה והא דלא תניא ביע"ל קג"ס משום דאחיי בה אמורא): **אשה** הקנו לו מן השמים. וא"ת ומה מרויח בכך היכם כיון דאי לית לה מראשון תקינו לה רבנן משני וכ"ת שאם מכר הראשון נכסיו נרפא מלקותות אע"פ שיש בני חורין לשני א"כ תהא קלה בעיניו להוציאה א) ואר"י דנפקא מינה איכול היבם למכור שדותיו ואפילו אשתדוף אחר כך שדות של מת לא טרפא ממשעבדי ואם היתה אשתו טורפת מהן ומיהו למאי דבעי למימר בס"פ מי שהיה נשוי (כתובות לה. וספ) דאי אשתדוף בני חרי לא טרפא ממשעבדי קשה וי"ל דנפקא מינה אם גירשה ואח"כ אשתדוף שדותיו של מת דלא נגיע מבני חרי דשני:

ובחרש ושוטה. מדלא קאמר עד שיתרפא משמע דאפי' תלה ליבם לאמר אין שומעין לפי שאין מוסמין אותה וה"ה דה"מ למיקנט מוכה שחין:

גבי אחין לא רצו לא ליבם ולא להלוץ אמאי חוזרין כו'. אפילו לא רצו ליבם אלא לחלוץ ה"מ למיפרך: אמר

דברי: ובלבד שתהא כתובתה כו': מ"ט אשה הקנו לו מן השמים ואי לית לה מן הראשון תקינו לה משני כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה: **מתני'** מצוה בגדול לייבם לא רצה מהלכין על כל האחין לא רצו חוזרין אצל גדול ואומרים לו עליך מצוה או חלוץ או ייבם תלה בקטן עד שיגדיל (ה) או בגדול עד שיבא ממדינת הים או חרש או שוטה אין שומעין לו אלא אומרים לו עליך מצוה או חלוץ או ייבם: **גמ'** איתמר ביאת קטן וחליצת גדול פליגי בה ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי חד אמר ביאת קטן עדיפא חד אמר חליצת גדול עדיפא מאן דאמר ביאת קטן עדיפא דהא מצוה בייבום ומאן דאמר חליצת גדול עדיפא במקום גדול ביאת קטן לאו כלום היא תנן לא רצה מחזירין על כל האחין מאי לאו לא רצה לייבם אלא לחלוץ וקתני מהלכין אצל האחין שמע מינה ביאת קטן עדיפא לא לא רצה לחלוץ ולא לייבם דכוותה גבי האחין לא רצו לא לחלוץ ולא לייבם אמאי חוזרים אצל הגדול למיכפייה לכפייה לדידהו כיון דמצוה עליה דידיה רמיא לדידיה כייפינן תנן תלה בקטן עד שיגדיל אין שומעין לו ואי ביאת קטן עדיפא אמאי אין שומעין לו נינטר דלמא גדיל ומייבם וליטעמיך ובגדול עד שיבא ממדינת הים אין שומעין לו אמאי נינטר דלמא אתי וחליץ אלא כל שהויי מצוה לא משהינן אית

מסורת הש"ס

א) [כתובות פג.], ב) לעיל כט. [מדרש עד.], ג) [סוסה לי. ושיין], ד) לעיל ח: יט: כתובות פב., ה) נ"א עכרים, ו) לקמן פה. כתובות פב., ז) כילה לו. לעיל כד., ח) [ל"ל ותיינם], ט) [דומה לה כתבי תוס' מגילה כט: ד"ה והלכתא].

תורה אור השלם

ב. כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם ובן אין לו לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה: דברים כה ה

גליון הש"ם

תוס' ד"ה אע"ג. ר"ל אפא בתראה. ע' מס' ע"ז נט ע"ב תד"ה אר"פ וכ"ה"ש שם:

הגהות הב"ח

(א) במשנה עד שיגדיל ובגדול בל"ל ומיתם לו נמחק: (ב) הש"י ד"ה וקסבר וכי נפלו לה בשהיא מתמתי: (ג) ד"ה וקסבר רבא וכי כודאי אריסה מאי לה לענין לדמות: (ד) ד"ה ובגדול אי סהיה וכי שמא ייבם אותה יבמי מוסה:

הגהות הגר"א

[א] נב' ל"ל רבא לי כו'. נ"ב לעכרי ר"ש לרבא אף כ"ה מודי דיתלוקי. וכ"ל מפרש דבכל לעבל. ומכ"ש מפרש דבל הארקומתות הכל לב"ש אבל לבי"ה בעולם לאשה ועמ"ש יעי' רמב"ן ובמב דה"ה למכירה ולפירי אבל הרמב"ם פסק בל"ל ליבם פירות ועי' בראש"ש פ"ד דכתובות סי' כב בל"ד הרשב"א. ויעמ"ש רבינו נאה"ע סי' ק"ס:

תוספות ישנים

בחוכה לנבות מחיים: וקסבר אביי ידו כידה. ובהלכות פסוקות דרב יהודאי פסק כאביי ולא נתנו ביע"ל קג"ס משום דאמרלאי בתרלאי סברי כוותיה ופ"ל לפסוק כוותיה: **א)** אומר הסר דהא דקאמר אשה הקנו לו מן השמים זהו לאיתן עשם למה אין לו שתי כתובות אחת מהיכם שהיא אשתו ואין אשה בלא כתובה אחת מעכלה הראשון שנשתעבדו לה נכסיי. ותשני [אשה] הקנו לו מן השמים בלא כתובה ואין לה כי אם כתובה ראשונה ואי נתן לה מראשון אף הכתובה ראשונה תקנו לה וכי' אלא תהא קלה וכו' והרבה יש תירוצים ותמוקים: ובגדול עד שיבא ממדינת הים. פי' שיש גדול ממנו כמדה"י ואומר לו להמתין ואין שומעין לו משום דאם שהיא אשתו עליו שמה לפניו מוטלת עליו המצוה וכן משמע בגמ':

עין משפט נר מצוה

מד א מיי' פ"ג מהלכות מלוה ולוה ז טוש"ע חו"מ סימן קס סעיף ה:
מה ב מיי' פ"ח מהל' יבום ולוה פ"ח מהל' עבדים כה טור ס"ע סמג עשין כח טוש"ע שם סימן קסח סע"ד:
מו ג מיי' פכ"ב מהל' אישות הלכה ז סמג שם טוש"ע שעיף ח וסעיף ט בהגה"ה:
מז ד מיי' פ"ב מהלכי יבום הלכה ו סמג עשין נא טוש"ע שם סימן קסח סעיף ד:
מח ה מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף ה:
מט ו מיי' שם הל' יג טוש"ע שם סעיף ו:
נ ז מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף ד:

מוסף רש"י

עיין לעמוד קודם: **הבן מת ראשון.** בנפל הבית עליו ועל אחיו קלר. שיולאי יעקב, כגון בני יעקב שמעון ולוי אחי לאונן לו אשלו חנוך ופלוא בני לאונן שנם הם יולאי יעקב, לומרים הבן מת לאונן הסייבו לאונן מת לאונן ומכת אמנה לאב קלתנה כלאמרינן בגמרא ולא זכה לאונן נהני נכסי כלל ונכסים אחי כל נכסי יעקב, ולענין נפל הבית עליו ועל מולידיו שיין למיתני יולאי מולידיו לומרים הבן מת לאונן (שם). **וב"ה אומרים** נכסים בחזקתן. בחזקת יולאי האב, שהרי הם יולאים ולאי לו מיעקב לו מראונן ומחזקין דמי שהרי יעקב מחזק בנכסיו היה ולאי בחים מכחו ובעל חיב ספק ולאין ספק מוציא מידי ודאי (שם). **שטר** הערמד לגבות בגבוי דמי. מי שהיה לו שטר חיב על חבירו ושיעבד לו בו נכסיו, מחזק בעל השטר בנכסים יותר מן הלוה (סוסה כה.): **ומלייהו** ולאי חמיני (רשב"ם ב"ב קז:). **מחו בעליהן עד שלא** שתו. אבל הנשים שבעולם קלר, שקנולה לבן בעליהן ונעמדו ולא הספיק להשקותה עד שמת (כתובות פא. וכע"ז סוסה כד.). **ואינן שותות.** דבעינן ומכיל הלים לת לשמו (שם ושם). **או שותות או לא נוטלות** כתובתן. כלומר מתוך שלא שותות לא נטלות כתובה (סוסה שם). **ספק** דנאי. והספיקה מחיבה (כתובות שם). **ומוציא** מידי ודאי. מידי יורשי הבעל שבן ולאי בירושה (שם). **בגבוי דמי.** וכיון מחזקה בנכסים יותר מבן ולאין כלן מוציא מידי ולאי (שם) והלכך כיון דבנכסי בראשונה קיימי הוי לה יורשי הבעל מיבעין ומוציא מחבריו עליו הרשים ועליהן לבנות ראים מחיבה כמתיבה זו ואבדה מחיבה (סוסה כה. וכע"ז שבועות מז.). **וקסבר אביי ידו כידה.** לפיכך בשמת ונפלה לפני יבם ומתה עד שלא נתיבמה. יורשיה ויורשי הבעל שיהם בחים ניכס, זה מכת אחותו וזה מכת אחיו, בית שמאי חלוקה עדיפא ולבית הלל חזקה קמייתא עדיפא, לפיכך נכסי מלוה בחזקת

יורשי האב (כתובות פג.). דידו עדיפא מידה. וכשמת עמד אחיו ליבמה במקומו והרי הוא כמותו ואם מתה כשהיא שומרת יבם אין ליורשיה כהן כלום (שם). אלא לדחות בצרה בלבד. כלומר לאחת אחותה שלא תאסרנה לו מטוס אחת זקוקה (לעיל כט.). ותו לא מידי. אין לדון אחר דבר זה (סוכה לו.): הו ליכא לאקשויי מידי (שרוביו קג.) אין להקשות על דבר זה (ע"ז כג. שד.) ליכא לשניי מידי (שנהזדרין סב.) אין להקנעו בדבר זה (שם סו.). לומר שמגרשה בגט ומחזירה. מרי מילי דאמעינן, מנרשה בגט ואיתה בריכה חלילה, ואמעינן שאם רלה להחזירה מחזירה כשאר אשה (כתובות פב. וכע"ז לעיל ח: כ.) ולא אמרינן מלוה רמה רחמנא עליה ובעבדה ומהשמה מיקום עליה כאיסור אשת אח (לעיל ח.). מצוה בגדול. אחיים ליבם, ונכנסה לן מוהיה הנכנס (ביצה לז.) המיבם יהיה הנכנס (לעיל כד.). עד כאן שיין לעמוד לזדם.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com